

Наш Лемко

РІК V.

Ч. 15 (111)

Львів, 1-го серпня 1938.

Виходить двічі в місяць.

Адреса: Львів, ул. Новий Світ ч. 22.

Телефон ч. 244-67.

NASZ LEMKO, LWOW, UL. NOWY SWIAT 22

ЦІНА ЧИСЛА 15 ГР.

Оголошення після умови

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Річно 3 зол., Піврічно 180 зол., Чвертьрічно 1 зол.
ЗАКОРДОНОМ: Річно 1 ам. дол. або рівноартість.

Іх Ексцеленція Кир Йосафат Коциловський в асисті Духовенства й вірних на трознику св. Апост. Петра й Павла перед церквою в Криниці.

Вічний скиталець.

**З ЯСЕЛКА ВИЙШОВ, ДО ЯСЕЛКА
ВЕРНУВСЯ...**

Останньою місцевиною, до якої знову назначено вічно переносеного Всеч. о. Даміяна Дзяму, є Яселко, згл. Ясель, риманівського деканату. Звідеи то, як вже нашим Читачам добре відомо, перенесено його в 1936 р. до Розділя, відтак до Чорнорік, до Королика Волоського, до Милика, до Ждні, а біжучого року, гейби переїхавши на карузели, вернув тяжко досвідчуваннй, але таки незломний і непоборний Всеч. о. Дзяма знову до Яселка.

Вміжчасі, як кажуть, звіднили його „москалі“ з душпастирської служби, а кинувши йому 50 зол. місячно, відправили його на „пенсію“. Одиаче Всеч. о. Дзяма мав проти цього „казу“ внести відклик

до Апостольської Столиці і виграв. З мести назначено його до Яселка мовляв, нарід його не сходе... А тимчасом усе добре уложилося, — Богіві на славу, вірним на духовну користь, а „москалям“ на сором і понижєння...

ПОЖАР НИЩИТЬ НЕНАДІЙНО НАШІ ГОСПОДАРСТВА

тому хоронім і забезпечуєм своє майно, асекуруючи від огню також свої движимости (хатню обстанову, господарські знаряддя, живий інвентар, пашу і збіжжя) в

Товаристві Взаїмних Обезпечєнь

„ДНІСТЕР“
Львів, вул. Руська ч. 20.,

яке за дрібну оплату виплачує повне відшкодування за втрачене майно

ПІСЛЯ ПОХОРОНУ НАЧ. ВОЖДА У. Г. А. ГЕН. ТАРНАВСЬКОГО. ЦІЛИЙ КРАЙ В ЖАЛОБІ.

До „Ділового Комітету“ похоронів Начального Вожда наспівають у безнастанній черзі вісти про урочисте святкування пам'яті пок. ген. М. Тарнавського на терені цілого краю, на Закарпатті та еміграції. Скрізь відбулися жалібні богослужєння і панахиди. Нема ніде такої навіть найменшої національно свідомої української закутини, яка не дала б зорганізованого вислову національній жалобі.

До ділового Комітету наслідні сотні кондолоенційних письм і телеграм особливож від усіх тих, які в якийнебудь спосіб були перешкоджені взяти особисту участь у похоронах бл. п. Пана Генерала.

Заходами Ділового Комітету появиться незабаром книжка-альбом про останні хвилини Пана Генерала. У ній буде зібране все те, що відноситься до кінця життя Генерала та світліни з його життя. — Незалежно від того, окрема редакційна колегія приготує пропам'ятну книгу про цілість життя бл. п. Генерала. —

ЗМІНА НА ВОЛІ НИЖНІЙ БІЛЯ ЯСЛИСЬК.

З Волі Нижньої б. Яслиськ зівстав несподівано з невідомих причин наперді до Чорнорік, а відтак до Вірхомлі перенесений б. місцевий завідатель, Всеч. о. Володимир Худик. На його місце назначено в характері пароха Всеч. о. Володимира Костишца, досьогочасного завідателя парохії в Чорноріках-коросинського деканату. З довершеної зміни, яка на Волі Нижній була дуже очікуюча й пожадана, як також і з нового о. пароха парохіани на Волі Нижній і Вишній загалом вдоволені.

Юрій Скоморовський.

Ювілейний рік християнської України.

Весь Український Нарід на всіх землях, на яких він мешкає, з вимком тих, де люте сатанська влада московських большевиків, святкує величаво й торжественно цього року великий і пропам'ятний ювілей.. Це 950-літній Ювілей Християнської України, який на всіх українських землях буде тривати від дня 14. серпня 1938 року до дня 14. серпня 1939 року. День 14. серпня цього 1938 року минає 950 років від хвилі, коли за славного й могутнього українського князя-володаря, св. рівно-апостольного Володимира Великого, наша історична Русь-Україна прийняла св. хрищення й віру Христову. Було це, як загально приймають історики, 988 року.

Вправді вже до того часу знаходило християнство доступ на Україну. Вже за київських князів Аскольда й Дира та Ігоря, навіть між княжими дружинниками, були на Україні християни, котрі в договорах тих-же князів з греками присягали на хрест. Християнкою була теж і бабка св. Володимира Великого, київська княгиня, св. Ольга. Одначе християнство на Україні мало ще тоді лише одиничний, так сказати б приватний характер. Його прийняли і практикували тоді лише одиниці, але не признавав ще загал населення держави, який був ще тоді поганський. Наші предки були вправді й тоді релігійними людьми. Але не були віруючими в значінню християнським. Вони вірили в різних богів, яких собі втворювали власною уявою, вирабляли їх з мертвих, матеріальних предметів, приносили їм ріжні, навіть криваві жертви, та їх почитали. Не дивниця, що внаслідок такого суевіря й ложновіря панувала в державі загальна релігійно-духова, темнота, морально-обичаєвий занепад, культурний застій, безіросвітність і зацофання.

Цього сумного стану не міг не знати та належно не оцінювати такий розумний і передвиджувачий володар, який був український великокнязь князь Володимир Великий. Удержуючи живі зносини з чужими, сусідніми і дальшими державами, бачив він, як ці держави та народи ростуть високо у силу й розвиваються та як вони цей

свій розвиток, силу і поступ завдячують якраз християнській вірі. А вже найбільшим блеском своєї естетичної краси, могутності і слави притягала його тодішня Візантія, з якою цей наш хоробрий український володар оставався в безпосередніх і безперервних зносинах, та яку мав нагоду краще та ближче пізнати. Тому не дивниця, що цей проворний князь, бажаючи піднести на вищій ступінь культури й духового розвитку свою велику державу та цілий український нарід, рішився прийняти — wraz з усім тим народом — християнство — і то християнство з Візантії з усім його східним блеском, багатими традиціями і славою. Це, як загально приймають історики, мало сталася в місяці серпні 988 року, коли то князь приказав загально христити киян в ріці Дніпрі, приваши вже сам перед тим хрищенням.

У зв'язку з тою величюною подією в нашій рідній історії оставили нам літописці цікаві оповідання про те, як то князь Володимир Великий послав своїх послів до різних країн, щоб наочно переконатися і перевірити, котра віра найліпша, та як то він вкінці рішився прийняти Христову віру з Візантії. Після іншого знов оповідання приходило до князя послы з різних держав і народів, намовляли його, щоб прийня їх віру. Одначе до тих оповідань належить віднести стримано, бо вони мають більше легендарний характер.

Прийняття і поширення св. Володимиром Великим християнства в великокнязьській державі мало епохальне значіння для історичної Русь-України, та для цілого українського народу. Воно принесло першзавсе релігійнодухове відродження для наших пращів. На місце бездушного і безцінного благоухальства прийшла жива і продуктивна віра в правдивого Бога. А з цєю спасенною вірою сплавала на наш нарід Божа ласка, народився його дух, оздоровились обичаї, зросла набожність, скріпились всі чесні і благородні стремління та сили народу. Ціла благословенна і широка Земля Українська покрилася зчасом густою сіткою величавих і прекрасних Божих храмів, котрі стали для наро-

ду не тільки порядочним місцем релігійного Богочитання і культу, але безпечним духовим захистом у днях його горя і смутку, в днях щастя і терпіння, в днях неволі і загальної всенардній поневірки. Тут, оживлений релігійною вірою, шукав наш нарід потіхи та розради, тут благав у Всевишнього помічі й рятунку. Тут будував і крпив свою надію на кращу будучість, тут на незнищимих скрижалях Божої правди і заповіді Його розгрався і ставив своєю любов до Бога і до своєї рідної Батьківщини.

Зерно Божої правди не зістало надаремно засіяне в душах і серцях наших предків. Це зерно скоро сходило, розрастається, процвітає та видає багатий овоч. На історичній Русь-Україні повстає і розвивається цвіт християнського життя, монашество, а сильно закорінене в душах наших предків християнська віра та правдина і жива християнська набожність видає святих. І так стає святим, що своїми заслугами дорівнює Апостолам, вже сам могучий володар і христитель України, святий рівноапостольний князь, Володимир Великий. Він своїм високим розумом та своїми великими і численними заслугами й ділами, незрівняним блеском безсмертної слави окрив нашу рідну історію і наш нарід.. Київські пещери заробілали від святих подвижників, пустинножителів і монахів, що їх — так сказати б, — від своєї кости і крові видали благодовена Земля Українська і рід український, Богови на славу, а на щастя рідній Батьківщині. Поганська колісна столиця Русь-України перемінилася з часом — під благородним і життєдайним подувом християнства, — на християнський, Золотоверхий Київ, довгий величавих Божих святинь, на скарбницю наших прабатьківських християнських передань, притягаючу своїм блеском, величю і красою...

Християнство дало нам теж товчок й основу до розвитку нашої національної освіти і культури. З церковних і християнських рідів походять наші перші письменники і літописці. Християнські монастирі стають першими осередками нашої освітньої культури, а святи і церковні книги першим кроком

для нашої народної письменності й літератури. Християнство зі своїми невичерпними духовними й моральними цінностями і пребагатими засобами закріпило в нас свідомість свого походження, своєю високою достоїнства і признання, усвідомило нам наші завдання й обов'язки зглядом Бога-Творця, зглядом нашої Батьківщини і людства. Захоронила нас віра не раз перед загладою та кріпить нашу віру й надію на кращу будучність!

І чи ж не варта є 950-літня річниця заведення того християнства на Русь-Україні, — річниця, котру переживаємо в періоді нашого чи не

найтяжчого в історії всенароднього лихоліття, — чи не варта вона цього, щоб її відсвяткувати як найторжественнішим **Святим Ювілеєм**? Лише силою і під святим знаменем християнства зможемо побороти всі труднощі, горе, терпіння і небезпеки, що їх нам принесло це наше загальне лихоліття... Тож в гору підносимо серця! Христовою вірою і силою двигаймо наш хрест! Гідно і достойно відсвяткуймо великий Ювілей; крім в собі надію на поміч з високих небес! А прийде до нас День Господній, День великий і благословенний, День нашого відродження

— 0 —

Пошана за працю.

Як замітний і похвальний прояв хочемо зановувати вислів вдяки зложений Старшиною Кружка Р. Ш. в **Сяноці** для о. декана Івана **Цегеліка**.

Дня 16. червня 1938 запросила Старшина Кружка Р. Ш. в Сяноці видільних громадян, присвячуючи частину засідання святочній згадці заслуг і праці о. дек. І. Цегеліка, що в ньому, 1938 р. обходить свій потрійний ювілей: 60-ліття свого народження, 30-ліття священства й 20-ліття деканства. Достойний ювілят присвятив багато часу і праці рідношкільній ідеї. Від 1927 р. був постійно членом Контрольної Комісії Кружка Р. Ш. в Сяноці, а як відомий з ніжньої поведінки й громадського розваги був покликуваний не раз до справ, що вимагало особливо довіря до особи. Піднеслу промову з приводу так знаменного ювілею виголосив голова Кружка Р. Ш., д-р Степан **Ваньчицький**. У промові підійс він заслуги ш. ювілята й іменем української ідеї висловив щире признання для нього та зазив, щоб він і на даліше чинно піклувався справами Рідної Школи. На пам'ятку цієї замітної хвилини вручила Старшина світлину своїх членів з власноручними підписами. По відслідванні багатьох років промовив достойний ювілят. Він подякував за що милу несподіванку й запевнив, що це вирішення його особи остане також одною з причин, що привнеюють його працювати для добра й розвитку Рідної Школи.

У зворушливому настрої пішла даліша ділова частина засідання (**Рідна Школа**).

Незалежний, національний журнал

„ДЗВІНОЧОК“

це найвірніший друг і приятель українських дітей. Це найкращий вчитель української дитини дошкільного й шкільного віку.

Містить: оповідання, вірші, сценки, пісні з нотами, забави, загадки, ребуски, світлина, містечкі кольдорові рисунки, тощо.

„ДЗВІНОЧОК“

Львів, вул. Косцюшка 1 а.

Передплата на рік тільки 2 зл., а зате має дитина 12 дуже цікавих і гарних книжечок.

Засновуймо дитячі садки.

„Раз добром налите серце ввік не прохолоне...“

Вже більше сто років тому назад німецький вчений Фребль почав досліджувати душу малої дитини й відкрив, що вже в третьому, а найпізніше в четвертому році життя дитина починає на свій лад думати. І зробивши отакі відкриття, Фребль почав уперто домагатися того, щоб усі німецькі діти могли бути виховувані вже в дошкільному віці. Таке домигання вченого знайшло повне зрозуміння серед культурного німецького громадянства і згодом ціла велика німецька держава вкрилася густою сіткою диточих шкілок т. зв. фребльових, названих на честь вченого, або на нашій нинішній мові — **дитячих садків**. Зазначуємо ще раз, що це сталося в культурній Німеччині добру сотню років тому назад і, очевидно, триває без змін до сьогодні.

Битий політичним і господарським лихоліттям український народ під зглядом культури, силою тогочасного факту, лишався завжди позаду інших народів. Адже ще так недавно не було в нас шкіл навіть для дітей у шкільному віці й самозрозуміло, що не могло тоді бути й мови про дитячі садки. Своє народне, середнє та вище шкільництво галицької українці виборили собі та розбудували щойно на короткий час перед світовою війною, а заходи для масового поширення дитячих садків розпочали щойно в останніх роках. І треба признати, що ці заходи увінчалися чималим успіхом, коли зважити, що мимо різних пе-

решкод тільки на терені самої Галичини минулого літа було чинних понад чотириста таких садків.

Як під кожним іншим оглядом, так і під оглядом основи дитячих садків, наша тарна Лемківщина на жаль лишається по самому заді. І тоді, коли згуртована в садках дітвора в галицьких селах радіє безтурботно-невинним і найкращим своїм життям, коли віддає на майже материнській опіці **рідної вчительки** у чистоті заєдно перебуває, навчається перших чеснот, першої молитви, любови й пошанівку батьків і рідного краю, співу прекрасних рідних пісеньок, віршів, повних любови до всего, що наше, рідне, українське і забав життерадісних на свободі — тоді отой найніжніший цвіт зеленої Лемківщини, її дітвора, того всего не має й позбавлена будьякої опіки, особливо підчас живн попід тинням у порохах і брудях валяється, а нерідко і каліцтво своєю нерозвагою на себе стягає...

Тому найвища пора, щоб ще цього літа села Лемківщини зародились від дитячих садків. Не можна і гріхом є відбирати нашим найменшим те, що їм, Богом і правдою кажучи, належиться. Тай пердусього треба пам'ятати, що того всего, чого дитина в садку научиться, родичі не всіля її научити й ні вода, ні вогонь ані збийти в дальшому житті не забере з її душі тих скарбів, що їх заєє в ній перша **рідна наука** в садку. Бо сказав найбільший український душезнавець Шевченко, що „**раз добром налите серце — ввік не прохолоне!**“

НОВИНКИ

З днем 1. серпня ц. р. перестав бути видавцем „Нашого Лемка“ п. мр. Б. Бородайко; його місце займає Юліян Тарнович, начальний редактор цього ж часопису.

Обережно з оружжям. 16-літній Василь Роздільський з Перегримки коло Змигороду бавився фльовером так необережно, що застрелив нехотячи свого товариша Степана Серпика, який зараз помер.

За комуку пішов сидіти на 4 роки Степан Каминький, засудений на тюрму судом в Яслі.

Мають чим хвалитися! Преса подає вістку, що в Америці зробили такі скоростріли, які продовольно хвилини дають 460 стрілів. І це має бути культура?

Не хоче жити 30-літній Абрум Гірш кравець з Нового Санча. І тому недавно скочив із залізничного моста в Н. Санчі до Дунайши, щоби утопити своє горе; але принагідні молодики витягли відважно-го жидка на беріг і він даліше мусить кравцувати.

Гинуть бджоли. Пишуть нам з Лемківщини, що з невідомих причин вигибає багато пнів і бджоли не позাপовнювали яскід улівів меду. Причина: зимні ночі, нагальні вітри й часті бурі. Мед буде дорогий, бо мало його.

Хто вбив? У Сяноці нашли під мляном неспитому господиню з Доброї Шляхотської. Її перевезли до шпиталу, але вона там умерла, бо мала поломані ребра.

Три дільниці Нового Санча під волюю. Ріка Дунаець під Новим Санчом затопила в першій половині липня дуже значні простори піль і лук, а в самому місті Новому Санчі ріка плинула аж через Стрілецький Парк і площу Йорданівці.

Жиди з Відня тікають до Англії. Від хвилни прилучення Австрії до Німеччини англійський консулят у Відні вилав три тисячі віз на візд до Великої Британії (Англії). Між виїзжаючими майже самі жиди.

Чи Ви вже подбали про український шкільний буквар своїй дитині до школи на наступний рік вауки? Якщо ні, негайно вишіть до Книгарні „Рідної Школи“ у Львові, уліця Сикстуська 20.

Сніг покрив гори в Закопаному в першій половині липня кільканадійняцентиметровою поволокою.

Овочеві дерева, що їх засаджено при різних публичних дорогах, не видержали проби. Остаточно в багатьох повітах занехано дальші спроби, бо мимо найкращої опіки дерева постійно ушкоджувано. А це все позика дуже малої культури на полі господарки та пошани цінної спільноти.

Окружний суд у Бидгощі засудив німця Брунона Б. на два роки тюрми за те, що він у ресторані сказав, що до Польщі вмашує незабаром Гітлер, „аби зробити нагальні порядки у краю“.

У Німеччині від довшого часу браку мяса. Уже другий місяць різніжки скорочують час продажі мяса на 3 години, бо не мають що продавати.

Катастрофальні зливи навістили степи Нью-Йорк і Пенсильванії. Шкоди обчислюють на трубі мільйони.

Батьки й діти — всі під прапор „Просвіти“!

У фабриці льняного промислу в Коросні вибухнув збірник одної з машин у сушарні та знищив машину. Відломки заліза зранили важко робітника Пенцака, якого перевезли в безнадійному стані до шпиталу.

В Комборні коло Коросна бавився над ставом чотирілітній хлопчина Степан Малиновський. Нагло хлопчина втратив рівновагу, впав до води та втонув. Прокуратор притягнув батьків до судової відповідальності за те, що не опікувалися яскід своєю дитиною.

В Румунії подорожні сильно всі харчеві продукти. Влада визначила максимальні ціни на чорний хліб і мясо.

Присилайте передплату за другий півріччя 1938 року! Незабудуйте виринати свій довжок за книжки.

Чи у Вашім селі є вже дитячий садок? Дбайте за свої діти; хай дитина змаку навчається пошани до старших і рідного народу.

Вживайте кіс і серпів „ЦЕНТРОСОЮЗ“, бо вони найкращі!

ДО НАШИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ.

Подаємо до відома Всім нашим Громадянам на Лемківщині, що ми зладили для Вас чудову несподіванку. Ми видали прекрасну повість з лемківського життя під наголовком: „ШИБЕНИЧИЙ ВЕРХ“ Єроніма Аноніма, в перерібці Ю. Тарновича. В цій повісті описано, як то було в наших горах у 1768 році та як наші прадіди постоювали за свої права.

Хто хоче мати цю вартісну книжку, хай вишле розр. переказом 1.50 зл., а наша Адміністрація негайно вишле йому цю книжку. Книжка має 112 сторінок і друкована на добром папері.

Друга книжка, що теж тепер появилася з друку, це „МОВА ВІКІВ“ пера Ю. Тарновича, коштує тільки 1 зл. з поштовою пересилкою.

КАТАСТРОФА ПАСІЧНИЦТВА

Цьогорічний сезон у пасічництві зовсім не дописав. Слоти, сніг і приморозки в квітні та дуже холодні й мокрі вітри в травні сильно винищили й ослабили пасіки. Число пнів при кінці травня було значно менше як при кінці березня. Пожитку з лип було теж мало, хоч вони швилю обильно, бо панували часті дощі із студеними вітрами, що втруднювали почлам працю.

ОШАДНІСТЬ ДАЄ ДОБРІ ЖНИВА,

коли складають ошадности

в „ЗЕМЕЛЬНИМ БАНКУ ГПОТЕЧНИМ“ у ЛЬВОВІ, ул. Словацького 14.

Філія Банку:

Станіславів, ул. Собіського 11.

ПРИПАДОК. ЧИ НАРОШНИЙ ПІДПАЛ.

Дня 13. липня, ц. р. рано стала нагло горіти поставлена зараз при дорозі, дерев'яна, прихосьська стодала в Суrowiці. Вогонь завчасу погашено. Можливо, що вогонь з'явився з недокуреного папіроса, хоч не виключений нарошний підпал з боку тих, перед котрими ні курка; ні качка, ні індик, ні гуська не може остатися на прихоськьім подвір'ю; бо де можуть і що можуть, крадуть...

В московських парках і городах нема лавок ані освітлення. Там діються несамовиті річі, як рабункові напади, неморальні річі, крадежі й т. д.

Бібліотека Лемківщини

1) Юліян Тарнович: ІЛЮСТРОВАНА ІСТОРІЯ ЛЕМКІВЩИНИ (на вичерпаній)	ціна 3.00 зл.
2) Іван Бугера: УКРАЇНСЬКЕ ВЕСІЛЛЯ НА ЛЕМКІВЩИНІ	„ 0.80 „
3. Франі Коковський: СХІДНИМИ МЕЖАМИ ЛЕМКІВЩИНИ	„ 1.00 „
4) Юліян Тарнович: ІСТОРИЧНІ ПАМ'ЯТКИ В ЗАХІДНИХ КАРПАТАХ (скопфісоване)	
5) Роман Антонович: ЯК ГОВОРІВ БЕСКИД (у друку)	
6) Остап Місевич: УКРАЇНСЬКИЙ ВЕСІЛЬНИЙ ОБРЯД У БОЙКІВЩИНІ	„ 1.50 „
7) Іван Шевчик-Лукавиченко й Юліян Тарнович: ПІСНЯ БЕСКИДУ	„ 1.60 „
8) Єронім Анонім: ЛИХО НА СВІТІ (переробив Юліян Тарнович)	„ 0.40 „
9) Юліян Тарнович: МОВА ВІКІВ	„ 1.00 „
10) Мр. Володимир Кліш: ТВОРІМ СИЛЬНІ ОСНОВИ	„ 0.40 „
11) Єронім Анонім: ШИБЕНИЧНИЙ ВЕРХ (переробив Юліян Тарнович)	„ 1.50 „
12) Юліян Тарнович: ВЕРХАМИ ЛЕМКІВСЬКОГО БЕСКИДУ (накладом „Плаю“)	„ 1.20 „

Всі книжки замовляти в Адміністрації „Нашого Лемка“, Львів, ул. Новий Світ 22; гроші посилає розрахунковим переказом ч. 141. з допискою „БІБЛІОТЕКА ЛЕМКІВЩИНИ“. Кольпортерам даємо опуст. Читачів у Канаді, Америці, Франції просимо фундувати книжки „Бібліотека Лемківщини“ своїм Братом у Старому Краї. За всі дванадцять книжок з пересилкою зградон числимо 4 ам. доларя, або рівновартість на краєві гроші. Книжка — це найкраща записка кращого завтра. Тому в кожному українську хату — українська книжка!

ГОТОВІ ПРОГРАМИ

до ювілейних святкувань у 70-ліття „ПРОСВІТИ“.

По всім краю йде клич, ушанувати „Просвіту“ в її 70-літні роковини відповідними святами. По містах і селах йде гарячкова робота, всі свідомі люди старяться причинитися до гідного відсвяткування Ювілею. Одні вже уладили таке свято, інші заклопотані складанням програми. Та всім приніс милу несподіванку місячний журнал „Просвіта“. Він же при кінці квітня (в ч. 1—2) подав повну програму і тексти для вшанування „Просвіти“ молоддю (День Української Молоді), а тепер (у ч. 3—4) приносить повну програму на День Українці Громадянки, себто на вшанування „Просвіти“ українським жіноцтвом. Зачуваємо, що на відь девки з тих установ, які вже владили буди Ювілейне Свято, тепер пригтовляють друге на зразок, як подає журнал „Просвіта“. Бож тут подана не тільки програма, але й повні тексти: промова,

реферати (два до вибору), просвітняські, народні, стрілецькі й інші пісні для хору дорослих і навіть дітей, сольові і гуртові рецитатії для дорослих і доросту, вибір гагілок, програма для оркестри, сценічні картини, навіть танки і гарна ритмічна гра „Ясні Сонця“. А пісні з нотами, сценки з плясками, ритмічна гра з ілюстраціями, що зображують всі рухи гри, і з нотами до рухової пісні. На кінці зображена жива картина. Як на початку зшитка подана підготовка

до свята, так при кінці подані вказівки про уладження сцени і прикрасу домівки з численними зразками прикрас, зі смерчинні, вирізків, ручників, вінців і т. п. Справді, дуже влеклиши нам журнал „Просвіта“ уладження Ювілейного Свята, треба тільки вміло покористуватися ним. За двома першими підуть небажком і дальші такі зшитки журналу з програмами на Ювілейні Свята „Просвіти“, а саме на День Господарства, День Народньої Грамотности, День Усенародньої Тугости, Загальне Свято „Просвіти“ і т. д. З тих зразкових програм, які вже приніс і ще принесе журнал „Просвіта“, можемо гідно вшанувати „Просвіту“ всі старі і молоді, чоловіки і жіноцтво і всі загалом і то так на сцені, як і під отвертим небом! Нехай же в кожній читальні, кооперативі й іншій установі знайдеться журнал „Просвіта“ і нехай знайдеться в руках кожного українця, що бажає причинитися до вшанування Ювілею не тільки на словах, але і на ділі, бо цей журнал придається не тільки як основв програми свята, але й цікавий він до самого читання одинцем та гуртом. Як без журналу „Просвіта“ не уявляємо собі правильної роботи в культурно-освітній установі, так особливо без програми (і без тих, що ще без останніх двох подвійних чисел вийдуть) не уявляємо собі добре складеної програми і взагалі достойного відсвяткування Ювілею „Просвіти“. Ціна поодинокого зшитка „Просвіти“ з програмою тільки 1 зл. Та варто, щоб цей журнал усі установи (годовно читальні і кооперативи) та всі культурні працівники на місцях точно передплачували (річна передплата 5 зл.). Владжуємо Ювілейні святкування, а передоєсім тепер День Молоді та День Українці-Громадянки в журналу „Просвіта“ (ч. 1—2 і 3—4 з 1938 р.). Журнал можна передлатити або поодинокі числа замовити, влючачи належність на адресу: „Просвіта“ журнал, Львів, Ринок 10/1.

Наташко! Всего добра з нагоди вродни Сина. Радію, що Тв й Дитина здорові. Вану адресу вислала я до Пром-банку, щоб передати малому уродинову книжкуку. Хай від перших днів приникає до ошадности. Одночасно і від себе вложила я на книжкуку малий дарунок, щоб згадав часом тету Люсю.

І найдрібніша послідовна цілева ошадність

В ПРОМ-БАНКУ

Львів, Гродзійських 1. І. п. тел. 292-15, 200-15.

дозволить відчинити самостійний варстат праці.

Гр. Гануляк.

З правого боку дишла...

Іноді опинився я на торзі в Риманові.

Риманівські сторони я знаю від дитинства, тому одного торгового дня пішов я до місточка Риманова поглянути на ярмарок. З Живця до місточка переїхав автобусом, та висівши на ринку, розглядаюся довкруги. Риманів стоїть на горбку, з котрого видко всі околиці села. На схід: Синів, Одрехова, на північ Вороблик, на захід Климківка, а на подудне Живець і Дошно. З усіх сторін ідуть фіри, та йдуть пішки наші селяни з клунками на плечах, — усе валить юрбою до Риманова. А я стою на ринку, придивляюся і бачу несамовиті дива.

Кожна фіра, на яку лише оком кину, якась неначе п'яна. Одна їде згизком від рова до рова, друга стає поперець дороги, інша робить такі рухи, немов мінає другу фіру, але тієї другої фіри там нема, що до б'єса? — Думаю, неже наші лемки почали і коням давати шпірїтайку? Бо досі то вони лише самі пили що отрую.

Ось дорогою з Дошна їде фіра і зовсім п'яна. Мало п'яна, але просто скавилася, вїхала на купу штуру, зіскочила в рів, вїхала між городи і десь зчезла. На закриті за мостом їде фіра з Вороблика, там теж кінь відій п'яний, бо хоч він порожній, дорога рівна, то риманів їде пішки побіч коня, та наче помагає коневі тягнути віз, а кінь крутить головою, стає цапки, не хоче йти. Думаю спершу, що може яке авто показалося поблизу, але нема ні авто ні іншої перепони, а кінь дуріє.

Куди не гляну, всюди бачу п'яні фіри. Або я п'яний, або вони. Але я сьогодні навіть не нюхав алкоголю, значить я не п'яний, отже п'яні рішучо фіри, чи пак коні. Бо наколи б я був п'яний, то крутився б мені в очах увесь світ, цебто і фіри і люди. Тимчасом люди без фір є зовсім нормальні, говорять нормально і ходять нормально, лише фіри чомусь то несамовиті, якісь, заганяють качки по дорозі, перевертаються, або одні йдуть поволеньки мов слимаки, а інші біжуть, мов скажени. Значиться в Риманівщині п'ють вже і коні шпірїтайку.

Мушу ввєнитись, чи мій здогад відповідає правді. Підходжу до одного риманівського обивателя та питаю:

— Що це за диво, що сьогодні по дорогах така суматоха? Чому усі коні такі сьогодні полохаві?

— Цо пан з ксенжица спад, же пан не ві?

І пішов собі, а я стою, мов дурний.

Тимчасом проти мене їде знов цікава фіра. Віз без дишла, кінь впряжений до воза лише двома посторонками, з одного боку коня — газда, з другого відай його син, оба тримають конину за поводи, а кінь дріжить цілий, оглядається тривожливо, пручається, але якось його газда втихомирив і фіра поволіклась на торговищу.

А це хто? Петро Гринда з Вислічка, мій старий знайомий, оба ми при війську в Сяноці служили, ще за австрійських часів. Гора з горою не зійдеться, а чоловік з чоловіком може зійтись завжди і то зовсім несподівано.

Але той Петро теж вовтузиться з конем, дишлє до половини зломаний, віз якийсь розтелепаний, а Петро веде коня, мов маду дитину, що ставить перші кроки. Притримує вистрашену конину обома руками, придикує гладить по гриві, а конина чомусь гнівається, фиркає, копає, — але я думаю собі, аж тепер довідаюся конкретної правди.

— Здорові були, Петре.

Петро не вспів ще оглянутись до мене, а кінь вже своєї дуба, потім як не киньється з возом вперед, трауге людей, перевертає жидівські страгани, зойк, гармідер, крик, але якісь люди коня вгамували, та я знову приступаю до Петра.

Він, пізнавши мене, зложив руки мов до молитви й каже:

— Йой, редакторцо коханий, якбисте з неба ту хпали, добрі, же вас виджу, піздрїється на тоту публіку невидану і нечувану.

— Та я бачу, що тут діється, але нічого не розумію. Чому ті ваші коні мов показалися?

— Не коні винні, редакторцо, не коні, лем тоти нови порядки. Позерайтесь, штирдєсї років їздів я тим возом до Риманова, штики гори і вертели я ним їздів і ния му ся нігде не стало, аж му гнєска доїхали кінця тоти придибашки нови. Смотте, який віз розтелепаний, а пів дишла дєсї г Мочарнім зістало, анимся не мав часу обиздрити,

Щурів нищить Ратина і Ратинина. Миші пільні нищить Мишина. Вживана в цілому світі.

„Серовак“

Сп. з О. О.

Львів, ул. Сенаторська ч. 5.

УСМУТКУ ЧИ ПРИ ПРАЦІ ДОЗРАДА ЄДИНА

ЗАКУРИТИ ПАПІРОСКУ З паперців КАЛИНА

бом кобилу ратувати мусів, жеби си худобина дашто не зробила.

— А чому дишлє зломився?

— Не підє кобилсько з правого боку дишла, жебисте єї ту зараз різали. Ксе ходила з лівого боку, як ся сметрит, а барз добрі тягне, редакторцо, поцїтва худобина, не норюриста, аж як пришов наказ з гміни, же хто їде єдиним конем, то має заїрїгати коня з правого боку дишла, то чїста публіка. Не знам, кому тото потрібной, жеби касуати одвічний порядок, бо як світ світом, то ксе кін ходив з лівого боку дишла, лем то єдно знам, же ани єден кін, ани єдна кобила не хоче піддатися тим новим порядкам. Смотте, що ся ту діє.

— Бачу і дивно мені, що ваші коні такі химерні, що це такому коневі шкодить їхати з правого боку дишла, чи це не все єдно?

— Ба, жеби то німина гміла бесїдувати, то она ви вам неодной повіла, але розкажте їй, нех вам повіст. На підє і коєць.

— Але може ви знаєте, пощо такий наказ прийшов? Кому це не подобалося, що коні ходили з лівого боку дишла?

— Ви ся мене звідуете, а я вас ся звїдам, ви мї то лівчїте. ви там го Львові повинни тото лїпше знати.

— Я чув, що тепер скрізь вчать людей ходити, тай їздити по дорогах, це відай стоїть в звязку з тїєю наукою.

— Та як вчат, то нех вчат таки, што ся розумїют на худобині троха, то не штука написати пером по папери, же так а так має бити, лем штука коня навчити ходити іначе, а не так, як він привик ходити.

— А чи цей наказ мусить бути

виконуваний навіть тоді, коли кінь казиться і людей тратує?

— Видно, же мусит, бо ми дома запрагає з лівого боку, бо конина сама стає з лівого боку дишла, але, як вїдеме із дороги, а здибає настайкий левизор, што пильнує порядків по дорогах, то зараз гаьтує, випраже коня з лівого боку дишла і запряже з правого боку і хтоди зачинає тота публіка, што ту видите. Людиска радят си як можуть, дехто вишмарив дишль і їде без дишла, але то капарство, люпше уж не ридати, а сидіти в хижі, але то не годен ксе дома сидіти, бо треба дашто г місті купити, або дашто на торг вивезти, а ту, як повезеш чловече при таких нових порядках? Та повічте там пану воеводи го Львові, нех ся змилює і скасує тоти порядки, бо што то кому шкодит, з котрого боку дишла запражена кобила? Знаю, же треба їхати правим боком дороги і так їду, а кобила бида ксе з лівого боку дишла і далася керувати, як хто хотів, а допіро гнес, не годен дати худобі ради і люде їздят з поламаними дишлями, тратуют других люде і на каліцтво єдин другого приводит.

— Та воно звичайно теорія не їде в парі з практикою, тому ї тут припис може бути змінений, — кажу я, — але мені все таки дивно, що ні один кінь не хоче приноритись до нового бєфелю. А я вже думав, що ви поїте своїх коней шпиритайкою і вони всі від тієї отрути показались.

— Редакторцю, любий, ви нас так вічні не ганьбте без тоту шпиритайку, бо ми повольнюку уж єї зозитким зашмариме, і так лем два рази до року пеме.

— Не треба навіть два рази, зовсім її зашмаріть, пийте овочеве вино.

— Може би дос люпше било, лем способу не знаме, як тото вино робити.

— Спосіб знайдете в книжках, а вам пришлоу таку книжку.

— Йой, та я би вас не знати як похвалив за того.

— Не треба й хвалити. Як приду до вас в гори, то мене погостите вином власного виробу.

— Погощу, редакторцю, погощу, лем ся старайте, жеби коні назад ходили з лівого боку дишла, бо сами видите, якої тя скараня Божей.

Попрощав я Петра Гринду та пустился у свою дорогу, а він почав далі повтузитись з химерною коною.

СВЯТКОВА ВЕЛИКА КОЛО ЗМІЙГОРОДУ.

Через два роки відбувалася тут комасация. Через ці два роки господарі старші і молодші жили у вічнім напруженні, бо тут шло про поле, землю та життя. При цьому кажуть, що комасацияні інженери провадили докладну евиденцію, хто які газети читає, чи він порядний, чи ні. Це вїсло як меч над людьми, бо до чужих не мали довіря, хоч вони на їх рілі мали варстат праці.

По переведені комасацияі село зовсім змінилось. Повстали нові господарства, хоч значно менші, як були перешде. Одні переселились у поле, другі залишились на старих місцях, одначе кожний з якимсь новим запалом береться до своєї господарки. Гарно, та треба пам'ятати про одне, що з мотикою на сонце нема що вибиратися. „Як би я мав гроші, то знав би що робити“ — це не все є правдине, бо у самій Святковій маєте доказ на деяких особах, які привезли з Америки великі гроші і хоч децю пробували та нічого не осгнули. Але також у своїм власнім селі маєте другий доказ, що значить організація, спільна праця. Цей кооперативний будинок це найкращий доказ, що і без грошей, при пляновій, витривалій праці можна багато осягнути. Треба тільки одиниць, які були би готові дати працю для добра загалу, а не тільки для власної користи. А хто кричав проти молочарні, як тільки казалося підвалини під нову будівлю?

„Наслідник“ говорить багато про згоду. Гарно, та треба це доказати ділами. Тої згоди не видно навіть у відношенні до матушки бо батюшка кінчить „Господу памолімся“, а матушка відповідає „Гаспаді памелуй“. Хто з вас краще знає? Добре було б устійнити, хоч при помочі лемківського букваря, а як не дасться вирішити спору, то „глаголати кочергю“. Єдність конечна і також конечною є тіи простою дорогою. Лемко підсміхається і „мотат на баюси“, а хто винен? Бідні діти, бо в школі по польські, а в церкві нечаслива московщина. Язик може покрутитися!

Кожним є ковалем своєї долі, кожний з вас має свою власну думку, тож нехай розбере і в кого добра охота до праці, хай стає до будови кращої майбутности. Ставайте святківяни до зорганізованої господарської праці над поправою своєї господарки. Може вона на початку буде видаватися дрібно, недоціньна, одначе спільними силами можна багато осягнути. Там, де росло терня, засіте зерно, а жнива будуть належати до вас.

Гість.

КРАМПНА КОЛО ЗМІЙГОРОДУ.

Гарне положення села могло б приманити неодного нашого літника, що бажає милого відпочинку в горах. Колись тут гарно розвивалася читальня „Просвіти“. Було понад 30 передплатників української преси. Приємно було на гарних представленнях, де акторами була свідома крампнянецька молодь.

ПАНТНА ПОВ. ГОРЛИЦЬ.

ДОШНИЦЯ КОЛО ЗМІЙГОРОДУ.

Лежить на границі українських і польських сіл. Збірна громада у жидівсько - польському містечку Змієгороді. По комасадії селяни починають щораз краще господарити, а рівночасно зростає і свідомість. Разом з цим росте і журба про своє положення, про майбутнє своїй дітей. Ця журба наказує їм самим старатися про себе, бо нікого іншого за них не подбає. Як тільки внесли декларації за рідною мовою навчання в їх школі, опікуни знайшлися в особі місцевого учителя та якогось Даргана з Крамної. Учитель заявив дітям, що так, як у Франції є французька школа, у Німеччині німецька, так і у Польщі може бути тільки польська. Забув сердега додати, що поляки у Німеччині мають також свої школи і ще більше домагаються.

Хто мав у руці криницьку „шмату” (шмата бо так називають її самі кацапські недобитки), з дня 7. липня 1938 р., той напевно зауважив статтю під нагол. „Наши села приходять до розуму”, де якийсь мамут пробує брехати, мовляв — дивіться — як ростемо (хіба відлину) розвиваємось, починає вихвалити діяльність чит. ім. М. Качк в Пантній, скільки в ній членів, яка праця, а що найважливіше осмілився твердити, що кількох пантнянських хлопців заявило охоту вписатися в члени чит. Качковського.

„Господини”, кацапські недобитки, коли ж ви такі правдолюбиви, не воюйте брехнею (зрештою ви до того слова привикли). Членів у вашій читальні порахує на пальцях, праці жадної, заложена кількома безхарактерними одиницями, які хотіли тим відімститись за особисті порахунки з свідомими хлопцями нашого села. Де ж та ваша освітня праця, де ж ті розумні члени, де ж ті представлення, концерти, котрі ви даєте (бо так там написано) де ж ті селяни, що щонеділі громадаються у чит. Качк. читають книжки і газети (кінь сміявся з того).

Каже зазначається в Пантній зворот до ліпшого”, дійсно можна тріснути зі сміху, в Пантній зворот до ліпшого. Хіба в Пантній було зде, так Пантня це одно з найсвідоміших сіл Лемківщини. Була колись чит. „Просвіти”, був рух, це можемо сказати; що давали представлення, концерти, була праця, Та на жаль розв'язали читальню, хай скажуть самі селяни, а не ви, не лише в нас, але всюди на Лемківщині. Одначе дух свідомости не вмер, він живий у серцях пантнянців. Ми свідомі того, що ми є синами і доньками славного українського народу. Село читає українські часописи, гуртується у кооперативі (давніше належала вона до РСМК (гарно навіть розвивається).

Де правда, — зрозуміла не лише молодь, але і старші селяни й се-

лянки. А треба зазначити, що спеціально в Пантній рух свідомости перейшов так, що не знайшов опору в старших громадян, і вони, не то, щоб забороняли молодим читати українські газети чи книжки, але самі радо горнуть до цього. А спитайте їх, як їм поодбаються українські пісні? А як любили вони представлення, котрі колись давала читальня. Так пантнянці тримайтеся свого вірно, міцно стійте на сторожі віри ваших батьків, і будьте горді, що ви є синами українського народу.

А тепер вернем ще до тих, що ніби заявили, „що мають охоту вписатися в члени чит. ім. М. Качковського”. Брехня! і ще раз брехня! Таж це свідомі хлопці, що давно зрозуміли, де правда. Дивуються, що за напасть на них, але щоб доказати своїм односельчанам, що такої охоти вони не виявили, і що нічого спільного не мали із кацапськими недобитками, просять помістити їх підписи на доказ, що це брехня. І хай ніхто не думає, що Пантня дається скомпромітувати, що дається збаламутити. Пантня є і буде свідомо українська.

Тиханч Дмитро, Петро Слота
Василь Мовчан, Семаницький Семен

Правда в очі коле...

Нічо з цього дівчинько,

Що ти гарно збрала;

Руклячки надгугула

Та ще малювала!

І капелюх наділа,

Бо думаєш, що те все

Прикраса твого тіла...

— Не подумаєш неуго —

Чи в читальні ти вписана?

І товаришкам до цього

Записатись ти казала.

А голова не є тільки на те,

Щоб у берет її приодіти;

Але на те в саїти:

Щоб ум свій прояснити,

Як то краще б жити!

І душу свою ставити,

Аби кращих днів усім діждати!

Павло Гиряк із Загугни.

Та нема крашої над каву

„ПРАЖИЊЬ”

Пі пють всі, що шанують
своє здоровля.

Суспільний Промисл

Львів 24, вул. Жовківська 188.

МАНДРУЄМО ПО РІДНИХ СЕЛАХ.

З села Вафки звертаємо, знову на згаданий вже гостинець та йдучи ним даліше в напрямі Криниці, по трьох кілометрах ходу знаходимося вже в селі Полянях.

Це перше село нашої мандрівки, де, розглянувши очима по оцих сірих нивках, то тут, то там, при хатах і подальше від них бачимо на більших просторах тих же сірих нивок правильно, рівнісінько, рядами, немов би якесь війсьско, по-засаджувані і старанно плекані, гарні, молоді овочеві дерева.

Но але не забігаймо поперед Юрка в гречку, бо ото в долишньому кінці тожого села, а на право від дороги якою мандруємо, тягнеться сільська доріженька до села Камяної, яка по двох кілометрах тож Іж сільської доріжки за Кночею (лісиста гора між: Берестом, Полянми й Камяною) та Стирминою (така ж гора між: Полянми й Камяною) до сходу на захід так розселюється, що на заході, через лісистий вершок, межку до селом Котовом, через котрий має доступ до гміни Лавової, до котрої, як уже знаємо, й Камяна принадлежна.

Ось ми вже у Кам'яній поселеній в дуже давних часах нашими людьми, а тепер числячий понад 70 тисяч так розплодженіх, до часу комасачі обабч річки Кам'янки, котра, забравши за собою кам'ячанський потічок Стружану, впадає в долишньому кінці села Полян до річки Мостиши.

Та нехай же пливе собі ота кам'ячанська річка і потічок враз з тою Мостишею у свою путь, а ми порівняймо собі назви поодиноких частей нашої кам'ячанської землі з такими ж назвами у других наших селах, ото: Черші, Явіркі, Верх. Гозувате, Воєние, Діл (лісиста гора між горішніми кінцями сел: Камяної і Котова), Баньська, Кізе Ребро та Убіч.

Привізьська кам'ячанці: Жидич, Жук Гогоц, Мерепа, Хиляк, Полива, Прислопський, Тарас, Малияк, Лавовський, Роль, Єдинак, Шерба, Дяляк та Рибенський. Усіх отих кам'ячанів в 1877 р. проживало в Кам'яній 402 душі. А за 60 літ від того часу приросло їх заєдні три душички.

У Кам'яній є дві деревляні церкви, одна православна, а друга греко-католицька Преп. Мат. Параскевії, вибудована в 1806 р. як також такі два приходства. На греко-кат. церкву 302 літа тому, за тодішню

го кам'ячанського священника Петра Прислопського, подарував кам'ячанци, Ігнат Лучкович свою рілню, поля (Ігнатівку), котру воно до нині ужитковує.

Зокрема гарний нинішній греко-кат. приходський мешкальний дімок, який не боїться рябих днів, римурували кам'ячанци в 1904 р. За це приходські господарські забудування не весело на оцей світ позирають. Також і наша греко-кат. церква у Кам'яній, сиротою сумує, бо кам'ячанци у відомих часах перешли на православя.

Крім тих двох кам'ячанських церков і приходств є ще у Кам'яній школа та, врешті, ні вмерла, ні жива читальня Качковського. Що до тої кам'ячанської школи, то вона побудована в 1928 р. і то завдяки українця - лемка Гавриїла Мереци, який вплинув на свідомих кам'ячанців до її вибудування. А до того, ще, часу навчав кам'ячанських дітей кожнокласний кам'ячанський дяч. У тії кам'ячанській школі свого часу навчала кам'ячанських дітей наша учителька Жукова, котра опісля, здається, по причині хитрого „фата моргана“ деяких твердих кам'ячанців уступила, а на її місце, з часом, прийшла руська учителька. Одначе і рона, чомусь, не довго у Кам'яній забарилася.

Окремою суетою декотрих кам'ячанців є гарний паський ліс, який оточуючи Кам'яну моргає на тих декотрих кам'ячанців до себе по семе „не кради“. З чого, декотрі, мають вони потім халепу.

Халепа стрінула також свого часу одного кам'ячанчина, котрий винохавши, що о. Біліньський пригосподарив „тяжчий гріш“, загостив на приходство тай „схожув“ горбинку з „гелерами-корунами“, за що потому попав сіромаха в холодну.

Остляк згубиша горбатого, жительсько стежинкою змережувалося сіре кам'ячанське суспільне життя.

Та чи це тільки так в одній Кам'яній житейській дні сірих людей таким рубом порубились? Деж бітям! Далєбі, що ні! Бож, прецінь, нілємо, що майже по всіх тих лемківських оселях, де над їх темним жителем всеєдвно повівав чорносотенний московський клов, то там ті чорносотенці, майже, цілковито про освіту для сірої людини не дбали, бо для них ота сіра людина могла собі бути не знати яка темна і забобонна, бодай їх та їх „альфу“: цар — русский, віра —

русская, ми — русские, — покірно слухала, а тоді вже все було „красиво“. Якощо ті неділимці за денку суспільну працю коло тої сірої людини і бралися, то чи робили це зле, чи робили добре, то робили це так, щоб з тої усьої їх праці найбільшу користь винесли таки для себе, а найголовніше, щоб через ту працю так маневрувати, щоб не випустити за своїх рук кермових віжок знад того бідного сірого чоловіка.

Гей, гей! А оця темна сіра людина, у своїй сірині не вміюча спостерігати тих перемін, які в її душі переводяться і де її запроваджується, часто навіть думаюча собі, що воно, може, дійсно так, як дїється, добре дїється, машерувала під тим чорносотенним москвофільським кловом там, де її велено машерувати. А наслідки отого москвофільського „маршу“ усім зрячим людям добре відомі... Незакритим є і це, що ота біда, сіра людина це і даліше під таким же „кловом“ подекуди машерує на погібіль.

(Далі буде).

Никифор.

УРОЖАЙ ПІШИТЬ ГОСПОДАРЯ.

Приємно господареві вийти перед живими на пшів і потішити себе дозрівачим збіжжям. Згадає він при тому свою працю і дбайливість та радіє нагоролюю. Бо ж тут з кожного зерна, що він засіяв буде багато зерен. За свою працю матиме заслужені жнива. Але добрий господар повинен знати, що своє добро може він помножити не тільки сівою в полі. Він може бути добрим господарем під кожним оглядом. Усюди повинен сіяти здорове зерно. От, наприклад, коли добре виховує і навчає свої діти, то сіє добре зерно, яке також оплатиться йому і його дітям і рідному загалові сторицею. Бо добре виховані й освічені діти — то найбільше багатство родичів і народу. Та при тому повинен пам'ятати і про сібові іншого більш матеріального зерна. Наприклад повинен щадити гріш до гроша в ріднім банку. Ми вже писали, як зложений, наприклад, у Земельний Банку невеликий гріш приносить по роках великі гроші, так, як і зерно ростуть жнива. А заощаджений в ріднім банку гріш забезпечує господаря і на випадок неврожаю і помагає йому у вихованні дітей, бо грошам у Банку не грозить ні буря ні повінь, вони все виростуть там для нього і в випадку порятують, а в кожнім разі збагатять його і збільшать його радість при звичайних жнивях.

Зелена галузка.

Спека. Повною куряви, нерівною дорогою тягнуть коні навантажений якимсь великим тварем піз. На хрестах коней шумою знявся піт від жару сонця і втоми. Але коні дали тягнути, і задихані обганяються від кусливих сліпаків-бомків, що хмарою кружляють над ними... Та ось візник голосним „ппр-р-р!“ зупиняє коней, йде до першої з краю верби, виломлює з її голови галузку, чіпляє що галузку на переді дишля і — „вію“ дає. І здається цьому візникові, що отією галузкою він не тільки зативив докудичве сонце, не тільки припинив напасть пакістивних бомків, але якби поменшив навіть і твар на возі... На лінії і сонце жарить як жарило. і бомки дає прискаються до коней, що з іще більшою напрутою тягнуть свій твар на призначене місце. Зміна хіба в цьому, що напереді дишля раз-у-раз похитують галузка, а візник сам себе дурить, що Бог-зна яке добродійство зробив для потомлених коней...

Цього наївного візника з галузкою частенько пригадують нам львівські радикали, особливо тоді, коли в своїх соціалістичних мудруваннях заторкують господарського положення українського села. Всьому відомо, що положення наших сіл під господарським оглядом є жалюгідне. Але й усякий розумний чоловік знає, що в першу чергу **зовнішні причини** були й є виною цього жалюгідного положення, а останніми часами причинилася тут чимало „**спеціальна**“ різьна політика, що має свій вислів у голосному тепер кличі: „Ані пяди землі в українській руці!“... Відомо теж, що затяжна, товшаюча це від 1931-го року т. зв. господарська криза, що привела українські дрібні господарства на самий беріг пропасті, має своє джерело в міжнародніх господарських комплікаціях і що за її наслідки треба би було винити хіба цілий світ...

Але для львівських радикалів недоступні того роду міркування. Всі болячки, всю недолу українського села вони виспівують в одній забріханій, демагогічній, нікчемній та такій як і вони тупій своїй піснючці, яка мусить кінчитися заодно одним і тим самим аж до блювоти нудним рефреном: „виною всьому — мовляв — є у-

країнські пани, а ще більше „попишкурулули“ і — „шлює!“! На цьому й вичерпується вся їхня мудрість в дошукуванні причин українського селянського господарського лихоліття.

Як на вихід з прикрого господарського положення львівські радикали в своїх писаннях вказують звичайно на якісь „спілки“, „народоправство“, „демократію та інші соціалістичні витребеньки, що їх (можна побитись в заклад!) і самі не розуміють, поминаючи найчистіше оту єдину, справжню вихідну, яку заповнюють сільсько-господарська кооператива, ставова селянська організація „Сільський Господар“ та підйом загальної культури.

У своїх постійних бідканнях над недолу українського селянина, у вічних шуканнях виновників виключно серед рідного середовища та писанню кепських рад-порад для українського села — львівські радикали понайбільше нагадують отого наївного візника з галузкою. Оті їхні соціалістичні поради для селян значать саме стільки, що для коней галузка на дишліві...

Вже п'ять десятку років „помагають“ отак львівські радикали „бідному хлопкові“ (читай: репетують, сваряться, обвинувачують, валять, сіють роздор та вороженчу!), а дійсної користі й полєкші з їхньої „роботи“ ажра стільки, що й з галузки! Творчі національні і католицькі українські угруповання за останні десятиліття двинули з упором й розбудували ціле наше національне, культурне, господарське і політичне життя, ба й сьогодні держать ввесь його твар на своїх банках, а радикали тільки те й робили й роблять, що пакостили й далі пакостять. Тому ніде з їхніх „трудів“ і сліду ніякого не остало. Бо сказано: „і путь нечистивих загине!“

Тільки невироблені та несвідомі українські селяни можуть їти за радикально-соціалістичною галузкою. Люди з отвертою головою завжди пішлили що галузку під усі чорти, та порозать декому з радикальних слівів замаїти собі нею свою головешку!

Ювілейне Свято „Просвіти“ в Вашій місцевості — це мірло національної свідомості Вашої громади!

Лемківська пісня.

Еміграція до Америки.

Було колись у нас поле, ей, та жида
[забрали,
Були колись у нас воли, ей, та тато
[продали.
Оженили молодого на пустої хати,
И казали: тепер, сину, почина галузку
[дувати.
Што робити, што читати? звідки
[хліба зяти?
Навив ся у жида, ей, гонти вираб-
[ляти.
Сіджу в лісі, тешу, стружу, ей,
[а жінка складає,
О голоді, о холоді, ей, аж ся серце
[крає,
Ой, погана то робота, ей, у жида
[служити:
А Боже мій милостивий, ей, як па
[світї жити?
Иенайшлися добри люде, ей, мудру
[траду дали.
Грошій мені пожичли, ей, їхати
[казали.
У далеку Гамеріку через шпроке
[море:
Там затопиш, віччували, свою біду,
[горе.
А в неділю вранці - рано, ей, ми з
[селом працюли,
Як до церкви на утреню, ей, дзвон-
[ити почали.
Заворкотів із села дзвін, ей, всі
[дзвони дзвонили,
Піснь пращальну, далесую, ей,
[всім нам голосили.
Гори мої, гори мої, ей, зелени
[Карпати,
Жижи бідні, похилени, коли ж вас
[витати?
Таки думки спинились мені, ей,
[у мойй голові:
Як ударят, трени рушат, ей, будте
[всі готови.
Куда везли і де везли, ей, того я
[не знаю,
Аж в Гамбурку записили, — ей, то
[пам'ятаю.
„Народні пісні з галицької Лемківщини“
Ф. Колесса.

ПАСТА
ЕЛЕГАНТ

РОМАН ПЕРЕЯСЛАВИЧ.

Три найсвітліші моменти Сянока.

Небагато знаємо про найдавніші часи в історії українського Сянока. Не знаємо теж, якими зверхніми формами проявляв Сянік свою радість в найвеличніших хвилях життя Української, Княжої, Держави і Нації. А було таких хвиль чимало... Бо якщо Сянік не пам'ятає світанку над Української, Княжої, Київської Великодержави, — Держави св. Володимиря Великого й Ярослава Мудрого, — то в кожному разі був уже він свідком великої могутності і слави Української Держави Галицьких Князів за Романа Галицького, Ярослава Осмомисла, короля Данила, Льва і прочих.

На жаль — про ті світлі моменти княжого городу Сянока нема джерельних вісток. Натомість деякі спомини з радیشних хвиль в життю Сянока осталися в пам'яті сучасників з новіших часів. А належить тут передусім три такі радисні моменти: Шашкевичівські роковини в 1911 році; Проголошення Самостійної Української Держави над Дніпром і заклячення Берестейського Миру з початком 1918 року; Проголошення Української Народньої Республіки при кінці 1918 року.

ШАШКЕВИЧІВСЬКІ РОКОВИНИ

В 1911 році святкували галицькі Українці століття уродин духового Пробудителя Галицької Володсти, о. Маркіяна Шашкевича, автора пам'ятної „Русалки Дністрової“. Святкували уродини Того, що перший ділом навчив нас і приказав нам шанувати, зберігати, любити й боронити — так у прилюдному, як і у приватному житті — нашу рідну, українську, народню мову, та чинно любити свій нарід.

У цьому всенародньому святкуванні не остався позаду й Сянік. Він теж ушанував гідно пам'ять Великого Сяні і Пробудителя свого народу.

Свято розпочалося торжественною Службою Божою в сяніцькій, парохіяльній церкві Зіслання св. Духа. Службу Богу в оселуженні священників відправив та відповідну до змісту і поваги хвилі проповідь виголосив сяніцький парох, о. Кришак. Омелян Константинович. Тимчасом на площі перед церквою та на сусідніх вулицях і хідниках збиралася непроглядна маса українського народу з цілої Сяніщини і з дальших околиць. Після закін-

чення Богослуження в церкві став на підвищеній підмурівці парохіяльного дому якийсь промовць — бесідник, який в гриміх словах представив зібраному народові заслуги для Галицької Володсти о. Маркіяна Шашкевича. Нарід з напруженою увагою вислухав виголошеної промови.

Опісля впорядкани святі стали формувати маніфестаційний всенародній похід вулицями міста. Похід ішов у далину Замковою вулицею, відтак побіч старої військової касарні скрутив він угору на ліво в напрямі будинку пошти та гімназії, а відтак попри будинок „Сокола“, Виділової цюколи і Гоха спрямувався на риманівську вулицю, а звідтам Ягальдонською вулицею пішов на Ринок, де розвивався. Лучи в поході вулицями Сянока, співав нарід тодішні, народні, українські пісні, як: „Соколи, соколи, ставаймо в ряди...“, „Гей там на горі Січ йде...“, „Ми Гайдамаки...“, „Не поря, не поря...“ і т. д. Цілий Сянік був тоді довний розрадованого, українського люду, гомонів від українських пісесень, оживлявся живим українським словом...

Вкінці вечером відбулися у місцевих українських інституціях концерти, реферати й відітні для достойного звеличання чести, пам'яті та чину Великого Українця... А коли вже свято проминуло й нарід розійшовся спокійно домів, то ще довго, довго виділи на мурах Сянока писані українською мовою плякати про Ювілей о. Маркіяна Шашкевича та про програму шашкевичівських торжеств... Іх ніхто не здирав ані не заліплював...

ТОРЖЕСТВО БЕРЕСТЕЙСЬКОГО МИРУ Й УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ НАД ДНІПРОМ

Дня 22. січня 1918 р. тимчасовий парламент України, Українська Центральна Рада, проголосив своїм IV. Універсалом самостійність Української Народньої Республіки на українських національних територіях, приналежних до бувшої російської царської держави.

Ці події звеличив був теж окремим святотиним торжеством і Сянік — враз з цілою околицею. І так в дні 10. березня 1918 року відправлено в сяніцькій катедрі, котра ще тоді не підлягала силі і власті московських адміністраторів, торжественне, благодарне Бого-

служення — з полжкою Всевильному за ті добродієвства і славу, якими наділив був тоді український нарід. Весь простір перед церквою залягли тоді непроглядні маси розрадованого українського люду, що зібрався був тут не тільки зі самого Сянока, але з цілої сяніцької землі. Тут з примурівки приходського дому виголошено першу святотинну промову про вагу і значіння хвилі до зібраного народу. Відтак сформувався маніфестаційний похід, який серед гомону пісень патріотичного змісту пройшов на ринок тими самими вулицями Сянока, що і на Шашкевичівські Роковини в 1911 році. В поході несеено кілька транспарентів з написами, відповідаючими змістові хвилі. Тодішні учні сяніцької гімназії української національності несли в поході таблиці з українськими, національними красками і з написом: „Хай живе Українська Народня Республіка!“ Вкінці прийшов похід на ринок. Серед ринку стояла вже готова, поставлена, висока мовниця. Ринок заляло море людських голів. На мовницю вийшов промовець, та серед гучних викликів: „Слава!!!“ виголосив палку промову про повстання Української Держави над Дніпром, та про заклячення Берестейського Миру.

ЯКА МОЛОДЬ НАШІ — ТАКА
БУДЕ П ДОЛЯ!

Нові КНИЖКИ

ЮВІЛЕЙНІ ВИДАННЯ

1) **Світло з неба в Україні** — найкраща й найбагатша змістом книжечка про славу подію хрищення України; колірною вінієта, 64 стор. друку, багато ілюстрацій — ціна тільки 50 сот. У великі всенародні роковини повинна ця книжка знаходитися в кожній українській хаті.

2) **З нами Бог** — матеріали до укладання ювілейних академій у 950-ліття хрищення України. 52 стор. Ціна 1 зол.

3) **Цим знаком переможеш** — ювілейні проповіді на торжества зв'язані з 950-літтям хрищення України. 2 стор. Ціна 1.20 зол.

4) В. Кудрик: **Блажен муж**, метет, слова Т. Шевченка: При шесті ст'ягів і лент, слова Уляни Кравченко. Ноти, ціна 2 зол. Оба твори на мішані хори.

5) **Ювілейний пропагандивний афіш** — ціна 10 сот.

6) **Нова радість** — ювілейний модебн на 950-ліття хрищення України. Ціна 10 сот.

Образи хрищення, медаліки, відзнаки, наліпки і т. п. замовляти: Діловий Комітет „С. Х. У.“, Львів, Новий Світ 22.

СВІТЛО З НЕБА В УКРАЇНІ

Так називається книжка відомого нашого популяризатора О. Гривіта про хрищення Руси-України. Видана чепурно на гарнім папері, в тексті багато цікавих ілюстрацій, книжка прикрашена мистецькою окладникою — приємно її взяти в руки, а ще приємніше прочитати. Бо написана дуже цікаво й приступно. Мзе всі дані на те, щоб поширитися у сотках тисяч примірниках між нашим народом. З великим заінтересуванням прочитає її кожний.

О. Гривіт оповідає не тільки про само хрищення. Він дає широкую картину життя й побуту наших стародівних предків, подає, як вони жили й працювали, представляє їх суспільну й політичну організацію. А все це оповідає барвистим і принадним стилем так, що книжку читаємо немов захоплюючу повість. Дуже гарно описав він поганську релігію українського народу перед прийняттям християнства.

Ця книжка це неначе загальний вступ до нашої історії.

Головну часть займає опис державного діла Володимира Великого та його найбільший чин — хрищення Руси - України.

Ця книжечка закріплює релігійний світогляд і будуче державничку традицію. Вона повинна знайтись у кожній українській хаті. Тимбільше, що ціна її дуже приступна — 50 сотиків за книжку, що має 74 сторін великого формату.

ЛЕВАДА ПРЕЧИСТОЇ, марійські легенди. Переповів А в т і н Л о т о ц ь к и й. Стор 118. Ціна: брош. 95 сот., пошта 15 сот.

Легенда, це латинське слово. В давних часах легендами називали цікаві духовні оповідання зі св. Письма, або з життя Святих. Наш варід від давних часів любив читати такі оповідання з життя Ісуса Христа, Прев. Богородиці й угодників Божих. Наприклад — як то Ісус Христос ходив за плугом, або як ходив зі св. Петром по світі, як у велику Своботу зійшов до ада і т. п. У книжці „Левада Пречистої“ — знаний наш письменник А. Лотоцький зібрав і гарною, поетичною мовою подав найкращі легенди про Богородицю, які існують в нашім народі від найдавніших часів. Усіх легенд (оповідань) у книжці є 43. Ось деякі з них: Христова паличка, Чудо з водою, Як бідна вдовичка заблагатала, Три Царі, Божа кровля, Жайворонок, Воскресне полує, Небесний ключик, Дитина на цвинтарі, Перстень, Сині дзвіночки. — Гарно будоб, якби українські матері подбали про що книжку для своїх діточок та й у вільних хвилинках перечитували їм ті казки - легенди про Богородицю і малого Ісуса! Діти, слухаючи про дивні пригоди й чудесні події з життя Ісуса й Марії — легко навчилися би любити Бога, молитву, добрі діла, а боїтися гріха, неправди. Такі побожні, цікаві оповідання промовлять найкраще до малого, дитячого серденька, а його уяву наповнять образами святих подій. Старші знову читатимуть ці марійські легенди мов яку чудову повість, серед сліз і зворушення. Артистичну кольорову окладнику зладжено на подобу одного з образів у жовківській церкві. Такої займаючої, а при тім будучої книжки у нашім Видавничстві давню по вже не було!

УКРАЇНСЬКІ СЕЛЯНИ

ЛЕМКІВЩИНИ!

Перший найбільший український
СКІРЯНИЙ БАЗАР

Скірянний Базар

у Сяноці, Ринок 11.

поруcae всілякі скіри на взуття й упряж найліпшої якости по конкуренційних цінах.

Маємо на складі та робимо всілякого рода на замовлення й готове взуття.

Знижка ціні! Знижка ціні!

НЕ БЕРІТЬ ДО УСТ ТРАВИ!

Знаємо, що люди часто люблять брати до уст стебла збіжжа або трави. Одначе мало хто знає, що це грозить важкою недугою. На траві, на стеблах соломи і зернях збіжжя живе грибок, якого не бачить людське око. Він звється „приміниця“ і є дуже небезпечний для людей. Беручи солому або траву до уст, не знаємо, чи нема там того грибка. Через ранку в устах або зіснутий зуб може він дістатися до крові. Мала ранка ятритися. Як організм відпорний, кіпчить болочим болюком, який по якійсь часі загоїться. Одначе часто рани творяться і на зонві й дуже важко їх вилічити. Не бракує також смертельних випадків. Тому кожну ярину треба добре виполоскувати в чистой воді, пригтовляючи її до їди, а всяких трав „для забави“ до уст брати не треба, бо це грозить прикрими наслідками.

— 0 —

ЦИГАН — КОСАР.

Наняв чоловік цигана сіно косити, і назначив йому ціну, яка вже там була, і харч. От той вишлов косить, — да й пролежав цілий день в лісі. Над вечір прийшов: „Уже скосив!“ От повечеряв, узяв гроші, та ще просить сала, а чоловік не дає; він і каже: „Ну, не дав пан сала, щоб же твоя трава встала!“

Коли пійде хазяїн на другий день — аж трава стоїть. „Ото сучий циган, щоб було мині йому вже той шматок сала дати!“ (Сміховинки з Київщини — Ф. Колесса-Українська усна словесність — Львів 1938, стор. 646, ціна в оправі 7 зл., замовляти: Адміністрація „Наш Лемко“.)